

COVID-19 pandemisi kapsamında Engelli Bakım Merkezlerinde enfeksiyon bulaşma riskini azaltmak için önerilen korunma ve kontrol ilkeleri ile uygulamalar aşağıda belirtilmiştir:

A. Engelli Bakım Merkezlerinde genel enfeksiyon bulaşma riskini azaltmak için uygulanması önerilen temel enfeksiyondan korunma ve kontrol ilkeleri

1. Engelli bakım merkezlerinde genel yüzey temizliği ve odaların genel temizliği (zemin, kapı ve pencereler, vb.) günlük olarak su ve deterjanla yapılması yeterlidir.
2. Özellikle eller ile sık dokunulan yüzeylerin (kapı kolları, bataryalar, tırabzanlar, sık dokunulan düğmeler (asansör, aydınlatma vb), telefon ahizesi, TV kumandası ve ortak kullanım alanlarındaki tuvalet ve lavaboların temizliği günde en az iki kez yapılmalıdır. Bu alanların temizliği için, su ve deterjan ile temizlik yapıldıktan sonra çamaşır suyuyla temizlik yapılmalıdır. 1/100 oranında sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No:7681-52-9) veya klor tablet (ürün tarifine göre) kullanılabilir.1/100 sulandırma için, 5 litre suya yarım küçük çay bardağı sodyum hipoklorit içeren çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) eklenmelidir.
3. Engelli bakım merkezlerinde odalar pencereler açılarak düzenli bir şekilde sık sık havalandırılmalıdır. Merkezi havalandırma sistemleri bulunan binaların havalandırması temiz hava sirkülasyonunu sağlayacak şekilde düzenlenmeli, havalandırma sistemlerinin bakımı ve filtre değişimleri üretici firma önerileri doğrultusunda yapılmalıdır.
4. Oda temizlenirken eldiven kullanılmalıdır. Her odanın temizliğinden hemen sonra eldiven çıkarılmalı ve çöp kutusuna atılmalıdır. Eldiven çıkarıldıktan sonra eller su ve sabunla yıkanmalı veya el antiseptiği ile ovalanmalıdır.
5. Her odanın temizlik bezleri ayrı olmalıdır.
6. Her odada pedallı ve kapaklı çöp kovası bulundurulmalıdır. Eldiven, maske, alt bezi gibi kişisel atıkların, ortadan kaldırılmasında malzemeler iç içe iki poşete konularak evsel çöpe atılmalıdır.
7. Bardak ve tabak gibi ortak kullanılan eşyalar her kullanım sonrasında su ve deterjanla yıkanmalı ve sonraki kullanımına kadar temiz bir ortamda saklanmalıdır. Mümkünse yiyecek ve içecekler tek kullanımlık kaplarda servis edilmelidir.

8. arşaf, havlu gibi tekstil materyalleri en az 60°C'de normal deterjan ile çamaşır makinasında yıkanmalıdır.
9. Engelli bakım merkezlerinde bireylerin odalarında ya da buldukları katlarda yemek yemeleri sağlanması önerilir. Binanın fiziki koşullarının buna uygun olmaması ve yemekhanenin kullanılması durumunda, temaslı takibinin kolay yapılabilmesi için; yemek saatleri gruplara göre belirlenmeli ve mümkünse aynı kişilerin aynı masada, en az 1 metre mesafeli oturmaları sağlanmalıdır.
10. Engelli Bakım Merkezlerinde bireylerin mümkün olduğu ölçüde tek kişilik odalarda kalmaları sağlanmalı, sağlanamıyorsa yataklar arasında en az 1,5 metre mesafe bırakılmalıdır.
11. Özbakım becerilerine sahip olmayan bireylerin oda ve kişisel hijyenlerine daha fazla özen gösterilmelidir.
12. Engelli Bakım Merkezlerinde bireylerin kişisel hijyen malzemeleri kendilerine ait olmalı, ortak kullanılmamalıdır.
13. Her bir engellinin bakımı sırasında ayrı eldiven kullanılmalı ve her bakımdan sonra eller su ve sabun ile en az 20 saniye boyunca uygun şekilde yıkanmalıdır. Eğer su ve sabun bulunamazsa el antiseptiği kullanılmalıdır.
14. Temizlikte fazladan koruma sağladığına dair bilimsel kanıt bulunmaması nedeniyle mikroorganizmalara (bakteri, virüs, mantar vb.) karşı daha etkili olduğu öne sürülen birtakım özel ürünler kullanılmamalıdır.
15. Engelli bakım merkezi sakinlerinin günlük ateş ve semptom takipleri, sağlık personeli tarafından düzenli olarak yapılmalı ve kayıt altına alınmalıdır.

B. Engelli Bakım Merkezleri çalışanlarına yönelik öneriler:

1. Engelli bakım merkezlerinde çalışan personele COVID-19 enfeksiyonu ve korunma yolları hakkında bilgilendirme yapılmalıdır.
2. Engelli bakım merkezlerindeki çalışanların, günlük ateş ve semptom takipleri sağlık personeli tarafından düzenli olarak yapılmalı ve kayıt altına alınmalıdır.
3. Bireylerle sosyal mesafenin korunması, arada en az 3-4 adım mesafe bulunması sağlanmalıdır. Tokalaşma, sarılma gibi yakın temaslardan kaçınılmalıdır.
4. Eller sık sık su ve sabun ile en az 20 saniye boyunca uygun şekilde yıkanmalıdır. Eğer su ve sabun bulunamazsa el antiseptiği kullanılmalıdır. Antiseptik veya antibakteriyel içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir.
5. Engelli bakım merkezi sakinlerinin kişisel eşyalarına temas öncesi ve sonrası ellerin yıkanması veya el antiseptiği ile el temizliğinin yapılması sağlanmalıdır.

6. Solunum yolu enfeksiyonları ile ilgili standart kişisel korunma önlemleri alınmalıdır.
7. Eller ile gözlere, ağıza ve buruna dokunulmamalıdır.
8. Çalışanların tıbbi maskeyi doğru kullanması sağlanmalıdır.
9. Engelli odasına giren ancak kişiye temas etmeyecek olan yemek servis personelinin tıbbi maske kullanması gereklidir. Yemek servisi öncesi el hijyeni sağlanmalıdır.
10. Yemek dağıtımı esnasında engelliye veya çevresine temas olduğu durumda el hijyeni sağlanmalıdır.
11. Engelli bakım merkezlerinde aynı kişilerden oluşan 14 günlük vardiyalı sistem sürdürülmesi önerilir. Engellilerin mümkün olduğu kadar hep aynı personelden hizmet alması sağlanmalıdır.
12. Merkezde çalışan personel, ailesinde ya da yakın çevresinde hasta ya da temaslı olması durumunda merkezi haberdar etmelidir.
13. Herhangi bir solunum yolu enfeksiyonu (ateş, öksürük, solunum sıkıntısı vb.) bulgusu ve temaslı öyküsü olan personel 14 gün çalıştırılmamalıdır. Bu personelin merkeze girmesine ya da merkezde kalmasına da izin verilmemelidir.
14. Vaka çıkan kurumda COVID-19 semptomu göstermeyen ve temas öyküsü olmayan bireylerin kurumda kalması sağlanmalıdır.

C. Engelli Bakım Merkezinde COVID-19 hastalığı ile uyumlu yakınmalar (ateş, öksürük veya solunum sıkıntısı) olması durumunda;

1. Semptom gelişen bireyler ivedilikle izole edilmeli, tıbbi maske takılmalı, sağlık kuruluşlarıyla derhal irtibata geçilmelidir.
2. Engelli Bakım Merkezlerinde kalan bireylerin COVID-19 için yüksek risk grubunda olmaları nedeni ile semptom ve bulguları (ateş, kan basıncı, solunum sayısı, solunum sıkıntısı, şuur durumu, genel durum bozukluğu ve oksijen satürasyonu vb.) bakım merkezi sağlık personeli tarafından yakın takip edilmelidir.
3. COVID-19 rehberine göre vaka yönetimi yapılmalıdır.
4. Hastaneye giden olası vakalara refakat edecek personelin, mümkünse bireye merkezde bakım veren, engellinin tanıdığı/bildiği personel olması sağlanmalıdır.
5. COVID-19 vakası ile temas eden personelin tıbbi maske takması sağlanmalı ve süreç "Sağlık Bakanlığı COVID-19 (SARS-Cov2 Enfeksiyonu) Rehberi"ne göre yönetilmelidir.
6. Hastaneye gidene kadarki dönemde, COVID-19 vakasına muayene gibi 1 metreden yakın temas gerektiren işlem yapılacaksa veya bakım verilecekse

temas ve damlacık izolasyonu önlemleri alınmalı, bu kapsamda tıbbi maske, gözlük/yüz koruyucu, önlük, eldiven kullanılmalı ve işlemler sonrasında mutlaka eller en az 20 saniye bol su ve sabunla yıkanmalıdır.

7. Sağlık personeli, kişisel koruyucu ekipmanların doğru sırada takılması (önlük, maske, gözlük/göz koruyucu, eldiven) ve doğru sırayla güvenli bir şekilde çıkarılması (eldiven, gözlük/göz koruyucu, önlük, maske) için gerekli prosedürleri izlemelidir.
8. Kişisel koruyucu ekipmanların giyilmesi ve çıkarılması sırasında, aktif bir şekilde yardım edilmesi kontaminasyon riskini arttıracığından, kişilerin bu işleri kendi başlarına yapmaları gerekir. Personelin ekipmanları giyerken birbirlerine yardım etmesi önlenmelidir. Ekipmanın çıkarılmasından hemen sonra el hijyeni sağlanmalıdır.
9. Birden fazla kişinin kaldığı odalarda, COVID-19 vakası olması durumunda, odada kalan diğer bireylerin mümkünse ayrı ayrı boş odalara geçmeleri; mümkün değilse aynı odaya (kuruluştaki diğer bireylerden ayrılarak) geçmeleri sağlanmalıdır. 14 gün bu odalarda izolasyon ve takipleri yapılmalıdır.
10. COVID-19 vakasının kaldığı odanın genel temizliğinin yapılması ve havalandırılması sağlanmalıdır. Söz konusu oda bu uygulamalardan en erken 12 saat sonra kullanıma açılmalıdır.
11. COVID-19 vakasının odasının temizliği esnasında kullanılan temizlik bezi, eldiven vb. malzemeler iç içe iki poşete konularak çöpe atılmalıdır.

D. Engelli Bakım Merkezlerinde yapılacak diğer düzenlemeler

1. Personelin merkeze girişinde maske takması, el antiseptiği kullanması ve ateş kontrolünün yapılması sağlanmalıdır. Ateş, öksürük belirtileri günlük olarak sorgulanmalı, kayıt altına alınmalı ve semptomu olanlar bakım merkezine alınmamalıdır. Bu ölçüm ve değerlendirmeyi yapan personel tıbbi maske takmalıdır.
2. Merkezde bulunan herkesin sosyal mesafeye dikkat etmeleri sağlanmalıdır.
3. COVID-19 dışında bir başka nedenle hastaneye yatırılmış kişiler merkeze geri döndüğünde, tek başına ayrı bir odada izolasyona alınmalı, ortak alanları kullanmamalı ve 14 gün boyunca semptomlar açısından takip edilmelidir. İzolasyon sürecinde bu kişilerin ruhsal açıdan yıpranmalarını önlemek amacıyla odalarında mümkünse TV, bilgisayar sağlanmalı ve fiziksel aktivite vb. bireysel aktivite imkanları sunulmalıdır.
4. Merkeze yeni bir başvuru olduğunda yeni gelen bireyin 14 gün süreyle izole edilmesi sağlanmalıdır.

5. Zorunlu haller dışında ailelerin, yakınların, merkeze gelen tüm gönüllülerin ve aciliyet oluşturmayan diğer bakım görevlilerinin (berber vb.) ziyaretleri engellenmelidir.
6. Rehabilitasyon gibi ertelenmesi mümkün olmayan hizmetler için dışardan gelen fizyoterapist, ergoterapist, vb görevliler COVID-19 semptomu olması durumunda merkeze alınmamalıdır. Semptomu olmayan görevlilerin ise engelli bireyler ile yakın teması olacağı için kişisel koruyucu ekipman (maske, eldiven) kullanması ve her uygulamadan sonra ekipman değiştirmesi, el hijyeni sağlaması zorunludur.
7. Kurye, kargo görevlisi vb. kişiler merkeze alınmamalı, teslimatlar dış kapıda yapılmalıdır.
8. Merkeze dışarıdan yiyecek-içecek alınmamalıdır.
9. Merkez çalışanlarının dinlenme, yemek yeme vb. aktivitelerde sosyal mesafeye dikkat etmeleri sağlanmalıdır.
10. Merkeze ulaşımında servis kullanan personel maske takmalı ve seyreltme kuralına uygun olarak oturmalıdır.
11. Merkez içinde Sağlık Bakanlığının broşür ve afişlerinin eğitim materyali olarak kullanılması sağlanmalıdır.
12. Tekerlekli sandalye ve rehabilitasyon amacı ile kullanılan araç-gerecin her kullanımdan sonra uygun temizliği sağlanmalıdır.

E. Personelin evde kaldığı dönemde alması gereken önlemler

Engelli merkezinde çalışan personelin aynı kişilerden oluşan gruplar halinde 14 günlük vardiyalarla çalışmaları, vardiya sonrasında da 14 günlük süreci aşağıda belirtilen **enfeksiyon önleme kurallarına sıkı bir şekilde uyarak** evlerinde geçirmeleri, hem kendi hem de bakım verdikleri engelli bireylerin sağlığı açısından hayati önem taşımaktadır.

1. Kişilerle sosyal mesafenin korunması ve arada en az 3-4 adım mesafe bulunması sağlanmalıdır. Tokalaşma, sarılma gibi yakın temaslardan kaçınılmalıdır.
2. Eller sık sık su ve sabun ile en az 20 saniye boyunca uygun şekilde yıkanmalıdır. Eğer su ve sabun bulunamazsa el antiseptiği kullanılmalıdır. Antiseptik veya antibakteriyel içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir.
3. Öksürme veya hapşırma sırasında ağız ve burun tek kullanımlık mendille kapatılmalı ve sonrasında mendil çöpe atılmalıdır. Mendil yoksa dirseğin iç kısmı kullanılmalıdır.
4. Eller ile gözlere, ağza ve buruna dokunulmamalıdır.
5. Evde kalınmalı, zorunlu olmadıkça dışarı çıkılmamalıdır.

6. Yakın akraba bile olsalar misafir kabul edilmemeli, zorunlu hallerde misafir sayısının 2-3 ile sınırlandırılmasına ve sosyal mesafenin korunmasına dikkat edilmelidir.
7. Bulunulan ortamlar sık sık havalandırılmalıdır.
8. Kapı kolları, banyo bataryaları, musluklar, lavabolar gibi sık kullanılan yüzeyler su ve deterjanla her gün temizlenmelidir.
9. Kıyafetler en az 60°C'de normal deterjanla yıkanmalıdır.
10. Havlu gibi kişisel eşyalar ortak kullanılmamalıdır.
11. Toplu taşıma araçlarına binmek, market, pazar yeri gibi kalabalık yerlere gitmek zorunda kalındığında maske takarak dışarı çıkılmalıdır.
12. Bol sıvı tüketilmeli, dengeli beslenilmeli, uyku düzenine dikkat edilmeli, tütün ve tütün mamulleri ile nargile kullanılmamalıdır.
13. Ateş, öksürük ve nefes darlığı yakınmalarından en az birisinin varlığında ALO 184 aranmalıdır.
14. Soğuk algınlığı belirtileri varlığında maske takılmalı; özellikle yaşlılar ve kronik hastalığı olanlarla temas edilmemelidir.
15. Personel işe dönmeden 2 gün önce İl Sağlık Müdürlüğü koordinasyonunda COVID-19'a yönelik PCR testi yapılmalıdır. PCR testi negatif çıkanlar işe geri dönebilirler.